

GEÇMİŞİ İNSAN ÖTESİNDE DÜŞÜNMEK VE YAZMAK

Toplumsal Tarih Akademi'nin Hayvan Tarihi Özel Sayısı Tanıtıldı

Toplumsal Tarih Akademi Dergisi'nin *Geçmişİ İnsan Ötesinde Düşünmek ve Yazmak* teması etrafında şekillenen Hayvan Tarihi özel sayısı, 3 Haziran 2026 tarihinde Tarih Vakfı'nın Eminönü'ndeki merkezinde düzenlenen lansman toplantısıyla okuyucularla buluştu.

Toplantının açılışında özel sayı editörlerinden **Deniz Dölek Sever**, hayvan tarihi yaklaşımının insan olmayan hayvanları tarihsel süreçlerin failleri olarak ele aldığını ve bu yaklaşımın tarih yazımına yeni perspektifler kazandırdığını vurguladı. Ardından söz alan editörler **Cihangir Gündoğdu** ve **İbrahim Can Usta**, sayının ortaya çıkış sürecine katkı sunan kişi ve kurumlara teşekkür ederek, farklı disiplinlerden gelen yazarları ortaklaştıran unsurun hayvanları tarih yazımının merkezine taşıma çabası olduğunu ifade ettiler.

Lansman, yazarların çalışmalarını tanıttıkları kısa sunumlar ve soru-cevap oturumuyla devam etti.

Hayvan Tarihi özel sayısı, editörler Cihangir Gündoğdu, Deniz Dölek Sever ve İbrahim Can Usta'nın giriş yazısıyla açılıyor. Sayıda dört araştırma makalesi, beş belge incelemesi ve dört kitap değerlendirmesi yer alıyor.

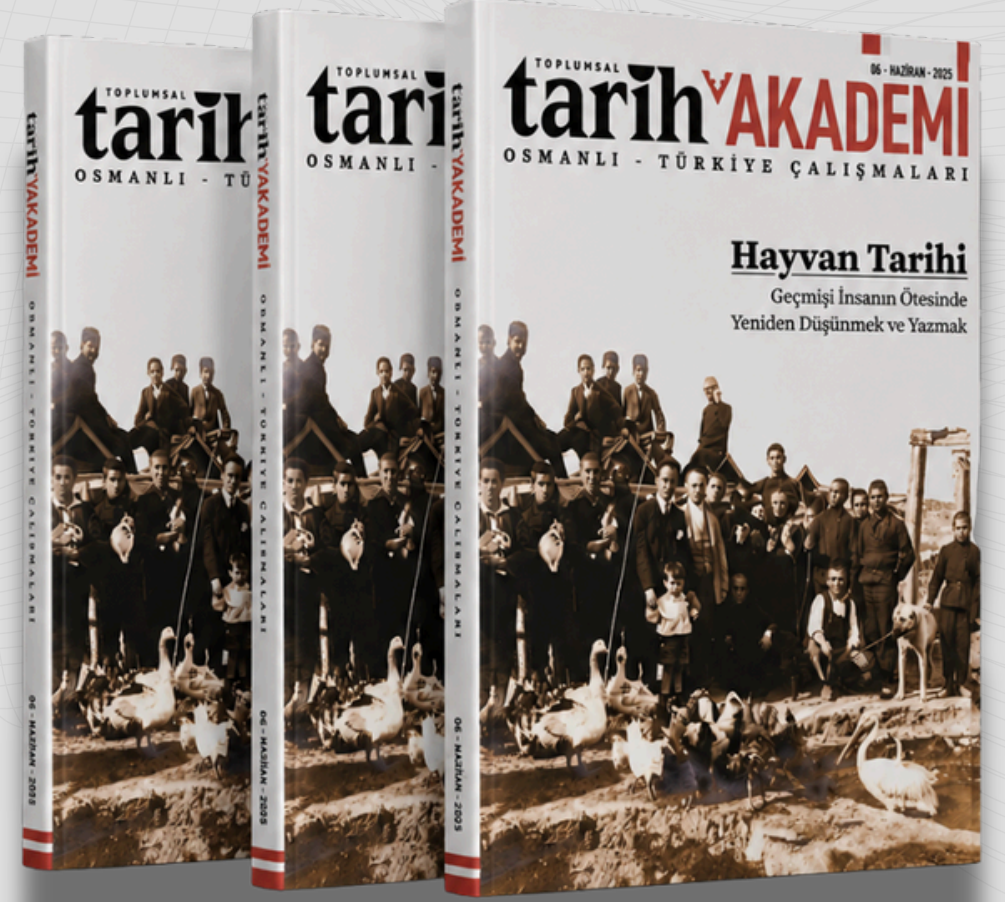
Araştırma makaleleri bölümünde **Suraiya Faroqhi**, erken modern Osmanlı toplumunun insan dışı hayvan emeğine bağımlılığını ele alarak atlar, develer ve öküzlerin askerî, ekonomik ve toplumsal rollerini inceliyor. **Cansu Asarkaya** ise balıkları merkeze alan çalışmasında, hayvan tarihi araştırmalarındaki karasal bakışı sorgulayarak sucul dünyanın görünmezleştirilme biçimlerini ve balıkların emek, şiddet ve sömürü tarihlerini tartışıyor.



Deniz İnce'nin makalesi, Erken Cumhuriyet döneminin "Merinos Davası" üzerinden hayvan ıslahı politikalarını ve hayvan bedenlerinin modernleşme süreçlerindeki yerini incelerken; **Onur İnal**, zootekni politikalarını ulus inşası, devletçilik ve iktisadi milliyetçilik bağlamında değerlendirerek erken Cumhuriyet döneminde insan-hayvan ilişkilerine yeni bir perspektif sunuyor.

Belge incelemeleri bölümünde **Canan Çakırlar**, Çatalhöyük ve Gordion'dan elde edilen zooarkeolojik bulgular aracılığıyla hayvan emeği ve refahını tartışıyor. **Faisal Husain**, 16. yüzyıl tahrir defterlerini hayvan tarihi perspektifiyle okuyarak bu kaynakların sunduğu imkân ve sınırlılıkları ortaya koyuyor. H. **Seda Şenvarıcı**, 1918 tarihli bir kanun üzerinden Osmanlı Devleti'nin hayvan varlığını koruma ve yönetme politikalarını biyopolitika çerçevesinde değerlendiriyor.

Büşra Arabacı, Osmanlı arşiv belgelerinde akrebin zehir ve şifa arasındaki dönüşen anlamlarını incelerken; **Orçun Nalezen**, 1614 tarihli bir mühimme hükmünden hareketle süngerî tarihsel bir fail olarak ele alarak insan, deniz canlıları ve devlet arasındaki ilişkileri analiz ediyor.



Sayıda ayrıca hayvan tarihi ve çevre tarihi alanlarında son dönemde yayımlanan önemli çalışmalara ilişkin dört kitap incelemesi yer alıyor. **İrfan Kokdaş**, Yonca Köksal Özyaşar ve Can Nacar'ın *Anatolian Livestock Trade in the Late Ottoman Empire* adlı eserini; **Semih Çelik**, Samuel Dolbee'nin *Locusts of Power* kitabını; **Özkan Akpınar**, Zozan Pehlivan'ın *The Political Ecology of Violence* çalışmasını; **İnci Bilgin Tekin** ise Dilek Bulut Sarıkaya'nın *The Human-Animal Relationship in Pre-Modern Turkish Literature* adlı kitabını değerlendiriyor.

Hayvan Tarihi özel sayısı, Osmanlı ve Cumhuriyet dönemlerinden örneklerle hayvanların tarihsel deneyimlerini görünür kılarken, hayvan tarihi, çevre tarihi ve insan-hayvan ilişkileri alanlarında yürütülen güncel araştırmaları bir araya getirerek Türkçe literatüre önemli bir katkı sunuyor.

